

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Рішенням Вченої ради
Харківського національного
університету мистецтв
імені І.П. Котляревського



Г.Б. Веркіна
Голова Вченої ради, ректор
Протокол № 8 від «31» березня 2016 р.

Введено в дію Наказом № 19 – «З»
від «31» березня 2016 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

ХАРКІВ 2016

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у вищому навчальному закладі через систему науково-методичних, педагогічних і виховних заходів та спрямована у відповідності до державних стандартів освіти на передачу, засвоєння, примноження та використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості. Освітній процес органічно об'єднує три складові: навчальний, науковий та виховний процеси. Освітній процес базується на принципах науковості, гуманізму, демократизму, наступності та безперервності, незалежності від втручання будь-яких політичних партій, інших громадських та релігійних організацій. Мова навчання в університеті – державна.

Освітній процес в університеті організовується з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки.

1.2. Зміст освіти – це науково обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних рівнів та ступенів вищої освіти. Зміст освіти визначається освітньо-професійною та освітньо-науковою програмами підготовки, структурно-логічною схемою підготовки, навчальними програмами дисциплін, іншими нормативними актами органів державного управління освітою та університету, відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах, а також при проведенні навчальних занять та інших видів навчальної, наукової та виховної діяльності.

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Структурно-логічна схема підготовки – це наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми підготовки. Зміст освіти складається з нормативної та вибіркової частин. Нормативна частина змісту освіти визначається відповідним державним стандартом освіти. Вибіркова частина змісту освіти визначається університетом.

1.3. Організація навчального процесу базується на багаторівневій та багатоступеневій системі вищої освіти. В університеті підготовка фахівців здійснюється за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими, науковими програмами на таких ступенях та рівнях вищої освіти:
– перший (бакалаврський) рівень;

- освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст» (до 30.06.2017 р.);
- другий (магістерський) рівень;
- третій (освітньо-науковий – аспірантура) рівень;
- науковий рівень (докторантура).

1.4. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти:

- бакалавр;
- магістр;
- доктор філософії;
- доктор наук.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Організація навчального процесу в університеті базується на Законі України «Про вищу освіту», державних стандартах вищої освіти (за наявності), інших актах законодавства України з питань освітньої діяльності. Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня (ОКР) вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання (освітньо-професійна програма, освітньо-наукова програма, навчальний план);
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявної системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

2.2. Організація освітнього процесу здійснюється навчальними підрозділами університету (факультетами, кафедрами). Основними нормативними документами, що визначають організацію навчального процесу в конкретному напрямку освітньої підготовки, є дане Положення та навчальні плани.

Навчальний план – це нормативний документ університету, що розробляється на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової), наукової програми для кожної спеціальності та визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Навчальний план затверджується ректором. Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується ректором.

Університет в межах ліцензованої спеціальності запроваджує спеціалізації, що затверджуються рішенням вченої ради університету.

Нормативні навчальні дисципліни встановлюються стандартом вищої освіти. Дотримання їх назв та обсягів є обов'язковим для університету. Вибіркові навчальні дисципліни встановлюються університетом. Вибіркові навчальні дисципліни вводяться для задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб особи, ефективного використання можливостей і традицій університету та потреб регіону. Місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь визначаються навчальною програмою дисципліни. Навчальна програма нормативної дисципліни є складовою стандарту вищої освіти. Навчальна програма вибіркової дисципліни розробляється кафедрами університету.

2.3. Для кожної навчальної дисципліни, що входить до освітньо-професійної, освітньо-наукової та наукової програм підготовки, на підставі навчальної програми дисципліни та навчального плану кафедрами університету складається робоча навчальна програма дисципліни – нормативний документ університету. Робоча навчальна програма дисципліни містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність та форми її вивчення, їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю на навчальний рік.

2.4. Навчання здобувачів вищої освіти здійснюється за індивідуальним навчальним планом, що складається на підставі робочого навчального плану та включає всі нормативні навчальні дисципліни й частину вибірових навчальних дисциплін, обраних здобувачем з обов'язковим урахуванням структурно-логічної схеми підготовки. Індивідуальний навчальний план складається на кожен навчальний рік і затверджується в порядку, встановленому в університеті. Результати виконання цього плану фіксуються на його сторінках та у заліковій книжці здобувача вищої освіти.

2.5. Університет надає здобувачам вищої освіти можливість користування навчальними приміщеннями, бібліотеками, навчальною, навчально-методичною та науковою літературою, обладнанням, устаткуванням та іншими засобами навчання на умовах, визначених правилами внутрішнього розпорядку та Статутом університету.

2.6. За відповідність рівня підготовки здобувача вищої освіти вимогам державних стандартів вищої освіти відповідає керівник навчального структурного підрозділу (факультету, кафедри). За виконання індивідуального навчального плану відповідає здобувач.

3. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

3.1. Навчальний процес в університеті здійснюється за такими формами: навчальні заняття, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань, практична підготовка, контрольні заходи.

3.2. Основними видами навчальних занять в університеті є:

- лекція;
- практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- консультація.

Кафедри університету мають право встановлювати інші форми навчального процесу та види навчальних занять.

3.3. Лекція. Основний вид навчальних занять, призначений для викладення теоретичного матеріалу. Як правило, окрема лекція є елементом курсу лекцій, що охоплює основний теоретичний матеріал однієї або декількох тем навчальної дисципліни. Тематика лекцій визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Лекції проводяться лекторами – професорами і доцентами, а також провідними науковими працівниками та спеціалістами, запрошеними для читання лекцій. Кандидатури лекторів, які не мають вченого звання або не входять до штатного розкладу професорсько-викладацького складу, мають бути затверджені ректором за поданням завідувачів відповідних кафедр. Лектор, якому доручено читати курс лекцій, зобов'язаний не пізніше ніж за 3 місяці до початку навчального року подати кафедрі складену ним робочу програму з дисципліни, комплект індивідуальних завдань (якщо вони заплановані) та контрольні завдання для проведення підсумкового контролю з дисципліни. Лектор, який читатиме курс лекцій вперше, повинен подати складений ним конспект лекцій (авторський навчальний посібник) та провести відкриті лекції перед викладачами та науковими співробітниками кафедри. Лектор зобов'язаний дотримуватися робочої навчальної програми щодо тематики та змісту лекційних занять, але не повинен обмежуватися у питаннях інтерпретації навчального матеріалу, формах і способах його викладення. Лекція проводиться у відповідно обладнаних приміщеннях – аудиторіях.

3.4. Практичне заняття. Вид навчального заняття, коли здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача шляхом виконання певних відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни та набувають вмінь і навичок їх практичного застосування. Практичні заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних лабораторіях, оснащених необхідними інструментами, технічними засобами навчання тощо. З окремих навчальних дисциплін, з урахуванням особливостей вивчення цих дисциплін та безпеки життєдіяльності здобувачів вищої освіти, допускається розподіл академічної групи на декілька підгруп. Поділ навчальних груп на підгрупи повинен бути зазначений у робочих навчальних планах. Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Викладач, якому доручено проведення практичних занять, за узгодженням з лектором даної навчальної дисципліни розробляє методичне забезпечення: індивідуальні завдання різної складності, методичні прийоми розгляду окремих теоретичних положень або розв'язання практичних задач, контрольні завдання (тести) для виявлення ступеня сформованості необхідних умінь тощо.

Практичне заняття включає проведення контролю знань, вмінь та навичок, постановку загальної проблеми (завдання) викладачем та її обговорення за участі здобувачів вищої освіти, розв'язання задач з їх обговоренням, вирішення контрольних завдань, їх перевірка та оцінювання. Оцінки, одержані студентом за окремі практичні заняття, вносяться до журналу занять навчальної групи та враховуються при визначенні підсумкової оцінки (рейтингу) з даної навчальної дисципліни.

3.5. Семінарське заняття. Вид навчального заняття, на якому викладач організує дискусію з попередньо визначених проблем. На підставі індивідуальних

завдань (рефератів) здобувачі вищої освіти готують тези виступів з цих проблем. Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або навчальних кабінетах з однією академічною групою. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені здобувачами вищої освіти реферати, їх виступи, активність в дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію та ін. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться до журналу занять навчальної групи. Одержані здобувачем оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при визначенні підсумкової оцінки (рейтингу) з даної навчальної дисципліни.

3.6. Індивідуальне заняття. Є основним видом навчальних занять з фаху; проводиться зі здобувачами вищої освіти з метою їх фахової підготовки та розкриття індивідуального творчого обдарування. Індивідуальні навчальні заняття організуються за індивідуальним навчальним розкладом викладачів та здобувачів.

3.7. Консультація. Вид навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти отримує від викладача відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання. Під час підготовки до екзаменів (семестрових, державних) проводяться групові консультації.

3.8. Індивідуальні завдання. Індивідуальні завдання з окремих дисциплін (реферати, курсові, дипломні проекти або роботи тощо) видаються здобувачам вищої освіти в терміни, передбачені вищим навчальним закладом. Індивідуальні завдання виконуються здобувачем самостійно при консультуванні викладачем. Допускаються випадки виконання комплексної тематики кількома здобувачами.

3.8.1. Реферати, аналітичні огляди та ін. – це індивідуальні завдання, що сприяють поглибленню та розширенню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем дисципліни, розвивають навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою. Ця форма індивідуальних завдань рекомендується для теоретичних курсів і дисциплін гуманітарного та професійного циклів.

3.8.2. Контрольні роботи, що виконуються під час самостійної роботи здобувача вищої освіти – це індивідуальні завдання, що передбачають самостійне виконання здобувачем певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу. Контрольні роботи можуть передбачати певний ілюстративний матеріал.

3.8.3. Курсова робота з навчальної дисципліни – це індивідуальне завдання, що передбачає розробку сукупності документів та є творчим або репродуктивним рішенням конкретної задачі щодо об'єктів діяльності фахівця, виконаним здобувачем самостійно під керівництвом викладача згідно із завданням, на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь. Курсові роботи сприяють розширенню і поглибленню теоретичних знань, розвитку навичок їх практичного використання, самостійного розв'язання конкретних завдань. Тематика курсових робіт повинна відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Тематика курсових робіт затверджується на засіданнях кафедр. Мета, завдання та порядок виконання

курсів робіт, зміст та обсяг їх окремих частин, характер вихідних даних, а також інші вимоги наводяться у методичних вказівках, що розробляються відповідними кафедрами. Керівництво курсовими роботами здійснюється найбільш кваліфікованими викладачами. Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі двох викладачів кафедри, в тому числі керівника роботи. Здобувач вищої освіти, який без поважної причини не подав курсовий проект у зазначений термін або не захистив його, вважається таким, що має академічну заборгованість. При отриманні незадовільної оцінки здобувач за рішенням комісії виконує курсовий проект за новою темою або переробляє попередню роботу в термін, визначений комісією. Підсумки курсової роботи обговорюються на засіданнях кафедр. Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного року, потім списуються та утилізуються в установленому порядку.

3.8.4. *Дипломні або магістерські роботи* виконуються на завершальному етапі навчання здобувача вищої освіти в університеті та передбачають:

- систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, виробничих й інших завдань;
- розвиток навичок самостійної роботи та оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою роботи.

3.9. **Самостійна робота** здобувача вищої освіти (СРЗ) є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота здобувача вищої освіти включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача вищої освіти денної та вечірньої форм навчання, регламентується навчальним робочим планом і повинен складати від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретної дисципліни. Для фахових дисциплін, враховуючи специфіку професійної підготовки, час, відведений на самостійну роботу, може перевищувати 2/3 загального обсягу навчальних годин. Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти над конкретною дисципліною визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, збірниками завдань, комплектами індивідуальних семестрових завдань, практикумами, комп'ютерними навчальними комплексами, методичними рекомендаціями з організації СРЗ, виконання окремих завдань та ін. Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку здобувачів вищої освіти.

Для самостійної роботи здобувачеві також рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література. Для забезпечення належних умов роботи здобувачів, ця робота здійснюється під контролем з боку кафедр та деканатів, що гарантує необхідну ритмічність СРЗ, а також можливість індивідуального доступу здобувача вищої освіти до необхідних дидактичних і технічних засобів загального користування. Навчальний матеріал дисципліни,

передбачений для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виносить на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.

3.10. Практична підготовка здобувачів вищої освіти. Є необхідним компонентом підготовки фахівців певного освітньо-кваліфікаційного (наукового) рівнів. Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами та формами організації в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних знань, професійних вмінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності. Залежно від конкретної спеціальності та цілей практика може бути навчальною (виконавська, педагогічна, наукова, лекторська, фольклорна, архівна) та виробничою (режисерська, в літературній частині театру, в засобах масової інформації, переддипломна тощо).

Перелік усіх видів практик, їх форми та терміни проведення визначаються навчальними та робочими навчальними планами. Відповідальність за організацію, проведення та контроль практики покладається на завідувача відповідної кафедри та керівника навчальної (виробничої) практики.

Практика здобувачів вищої освіти проводиться в навчальних закладах (базах практики), концертних установах, театрах, інших творчих колективах, засобах масової інформації, в установах та організаціях згідно з укладеними договорами або в структурних підрозділах університету, що забезпечують практичну підготовку тощо під організаційно-методичним керівництвом викладача відповідної кафедри та спеціаліста тієї організації, де проходить практика. Зміст і форма проходження практики визначаються програмою практики, що розробляється відповідною кафедрою (кафедрами) та затверджується деканом відповідного факультету (проректором з наукової роботи). Програма визначає види і форми перевірки рівня сформованості необхідних вмінь та навичок, вимоги до звіту здобувача вищої освіти про виконання програми практики та індивідуального завдання. Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на зборах вчених рад факультетів.

3.11. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль. Оцінювання знань з навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Об'єктом оцінювання знань здобувачів є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється.

Поточний контроль здійснюється під час проведення індивідуальних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі академічних концертів, контрольних заходів, що передбачають опитування, виступи на семінарських та практичних заняттях, експрес-контроль, перевірку результатів виконання різноманітних індивідуальних навчально-дослідних завдань (рефератів, доповідей), контроль засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання здобувачем, вміння публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація). Форми проведення поточного контролю та максимальні бали за них визначаються

відповідною кафедрою і зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремих його завершальних етапах або на певному рівні вищої освіти. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену або заліку з конкретної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, та в терміни, встановлені навчальним планом. Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю, що передбачає перевірку оволодіння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни, надає можливість презентації творчої особистості під час виконання програмних творів тощо.

Семестровий диференційований залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем навчального матеріалу з певної дисципліни на підставі результатів поточного модульного контролю.

Здобувачі вищої освіти денної та вечірньої форм навчання вважаються допущеними до семестрового контролю (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо вони виконали всі види робіт, передбачені навчальним планом на відповідний семестр, та мають позитивні результати поточного контролю з кожної навчальної дисципліни.

Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання допускаються до участі в екзаменаційній сесії, якщо вони не мають заборгованості за попередній курс (семестр) і до початку екзаменаційної сесії виконали всі контрольні і курсові роботи з дисциплін, що виносяться на сесію.

Екзамени складаються здобувачами вищої освіти в період екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом. Розклад екзаменів для всіх форм навчання складається деканатами та відділом аспірантури, затверджується ректором університету та доводиться до відома викладачів і здобувачів вищої освіти не пізніше як за місяць до початку екзаменів.

Заліки проводяться по закінченні читання лекцій та проведення практичних (семінарських) занять до початку екзаменаційної сесії. Після закінчення залікової сесії деканат / відділ аспірантури встановлює тижневий термін для ліквідації академічної заборгованості з дисциплін, винесених на заліки.

При явці на екзамени і заліки здобувачі зобов'язані мати при собі залікову книжку, яку вони подають екзаменатору перед початком екзамену. Приймання екзаменів та заліків повинно проводитись лише групами за винятком окремих випадків дострокового складання за дозволом ректора. Присутність на екзаменах і заліках інших осіб, крім екзаменаторів і завідуючих кафедрами, без дозволу ректора, проректора чи декана факультету забороняється.

Методика та форми проведення екзаменів та заліків (усно, письмово, тестування тощо) з кожної навчальної дисципліни визначаються кафедрою, що забезпечує викладання даної дисципліни, затверджуються на її засіданні та доводяться до відома здобувачів вищої освіти на початку семестру, в якому ця дисципліна вивчається здобувачами.

Якщо семестрова оцінка з даної навчальної дисципліни визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок, то співвідношення балів, виділених на ці контролю, визначає кафедра і доводить до відома здобувачів вищої освіти на початку семестру. Результати усного екзамену оголошуються здобувачам вищої освіти в день екзамену, про що робиться відповідний запис у заліково-екзаменаційній відомості і заліковій книжці здобувача вищої освіти, а результати письмового складання екзамену (заліку) доводяться до відома здобувачів не пізніше як наступного після екзамену дня.

Результати складання екзаменів і диференційованих заліків оцінюються за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), шкалою ЄКТС та 100-бальною шкалою. Позитивні оцінки заносяться в заліково-екзаменаційну відомість, залікову книжку та навчальну картку здобувача вищої освіти. Незадовільна оцінка виставляється лише в заліково-екзаменаційну відомість. Неявка на екзамен відмічається в екзаменаційній відомості словами «не з'явився» та підписом екзаменатора. Здобувачі вищої освіти, які не з'явилися на екзамен без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку. При повторному складанні заліку чи екзамену за аркушем академічної заборгованості в ньому робиться відповідний запис.

Заліково-екзаменаційні відомості видаються деканатами / відділом аспірантури викладачам та приймаються від них і реєструються в книзі видачі і надходження заліково-екзаменаційних відомостей. Видача заліково-екзаменаційних відомостей іншим особам забороняється. Аркуш успішності здобувача вищої освіти для ліквідації ним академічної заборгованості видається здобувачеві під розписку та в заповненому вигляді повертається до деканату / відділу аспірантури особисто екзаменатором.

Оцінювання усіх видів практик (навчальних і виробничих) проводиться згідно критеріїв, розроблених кафедрами, що здійснюють керівництво практиками. Здобувачі, які під час заліково-екзаменаційної сесії отримали більше двох незадовільних оцінок, відраховуються з університету. Академічна заборгованість з 1 або 2 дисциплін семестрового контролю ліквідується здобувачем до початку наступного семестру згідно з графіком відповідної кафедри за погодженням з деканатом / відділом аспірантури. Повторне складання екзаменів та заліків допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: перший раз – викладачу, другий – комісії, що створюється деканом факультету (проректором з наукової роботи).

Державна атестація здобувача вищої освіти здійснюється екзаменаційною комісією після завершення навчання на певному рівні вищої освіти з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки вимогам стандартів вищої освіти та регламентується Положенням про екзаменаційні комісії у ХНУМ імені І.П.Котляревського.

4. НАВЧАЛЬНИЙ ЧАС ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

4.1. Навчальний час здобувача вищої освіти визначається кількістю облікових одиниць часу, відведених для здійснення програми підготовки освітніх ступенів бакалавра, магістра, доктора філософії, доктора наук. Обліковими

одинацями навчального часу здобувача вищої освіти є академічна година, навчальні день, тиждень, семестр, курс, рік.

Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години становить, як правило, 45 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин (далі – пара).

Навчальний день – складова частина навчального часу здобувача вищої освіти тривалістю не більше 6 академічних годин.

Навчальний тиждень – складова частина навчального часу здобувача вищої освіти тривалістю не більше 30 академічних годин.

Навчальний семестр – складова частина навчального часу здобувача вищої освіти, що закінчується підсумковим семестровим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом. Облік навчального часу здійснюється у кредитах (credit). Обсяг одного кредиту ЄКТС складає 30 годин. Структура кредиту формується з аудиторних годин та самостійної роботи здобувача вищої освіти. В залежності від ролі та місця предмета в спектрі дисциплін, спрямованих на фахову або гуманітарну, наукову, соціально-економічну підготовку, відсоткове співвідношення аудиторних годин та часу на самостійну роботу здобувача вищої освіти в межах одного кредиту може складати від 1/3 до 2/3. Навчальним планом кожної спеціалізації визначається перелік обов'язкових дисциплін (75% від загального обсягу) та дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти (25% від загального обсягу).

Навчальний курс – завершений період навчання здобувача вищої освіти протягом навчального року. Тривалість перебування здобувача вищої освіти на навчальному курсі включає час навчальних семестрів, підсумкового контролю та канікул. Тривалість тижнів індивідуальних навчальних занять з фаху – 20, з інших дисциплін циклу професійної підготовки – 17, з лекційних дисциплін – 15. Сумарна тривалість канікул протягом навчального курсу, крім останнього, становить не менше 11 тижнів. Початок і закінчення навчання здобувача вищої освіти на конкретному курсі оформляються відповідними (перевідними) наказами. Навчальний рік триває 12 місяців, розпочинається, як правило, 1 вересня і для здобувачів складається з навчальних днів, днів проведення підсумкового контролю, екзаменаційних сесій, вихідних, святкових і канікулярних днів. На останньому курсі кожного з освітніх рівнів тривалість навчального року дорівнює 10 місяцям.

5. РОБОЧИЙ ЧАС ВИКЛАДАЧА

5.1. Робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень. Він включає час виконання ними навчальної, методичної, наукової, творчої, виконавської, організаційної роботи та інших трудових обов'язків. Норми часу навчальної роботи в університеті визначаються Законом України «Про вищу освіту», наказами Міністерства освіти і науки України, а норми планування годин методичної, наукової, творчої, виконавської, організаційної роботи визначаються науковим відділом університету, затверджуються Вченою радою та наказом ректора університету.

5.2. Максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-

педагогічного працівника з 01.09.2015 р. не може перевищувати 825 годин на навчальний рік з поступовим зменшенням до 01.09.2018 р. до 600 годин. Рекомендований перелік видів навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи для науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників встановлює Міністерство освіти і науки України. Види навчальної роботи науково-педагогічних працівників згідно з їх посадами встановлюються завідувачами кафедр університету відповідно до вимог Статуту ХНУМ.

5.3. Графік робочого часу викладача визначається розкладом аудиторних навчальних занять і консультацій, розкладом або графіком контрольних заходів та іншими видами робіт, передбаченими індивідуальним планом роботи викладача. Час виконання робіт, не передбачених розкладом або графіком контрольних заходів, визначається графіком навчального процесу в університеті, з урахуванням особливостей спеціальності та форм навчання. Викладач зобов'язаний дотримуватися встановленого йому графіка робочого часу.

5.4. Залучення науково-педагогічних працівників до роботи, не передбаченої трудовим договором, може здійснюватися лише за їхньою згодою або у випадках, передбачених законодавством.

6. ФОРМИ НАВЧАННЯ

6.1. Навчання студентів в Університеті здійснюється за такими формами:
– очна (денна та вечірня);

– заочна;

– підготовче відділення (спеціальність Музичне мистецтво, спеціалізації «Академічний спів», «Музичне мистецтво естради та джазу (вокал)», спеціальність Сценічне мистецтво, спеціалізації «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно», «Акторське мистецтво театру ляльок», «Режисура драматичного театру», «Режисура театру ляльок», «Театрознавство»).

6.2. Терміни навчання за відповідними формами визначаються можливостями виконання кожної з програм підготовки фахівців певного освітнього (освітньо-наукового, наукового) рівнів. Термін навчання слухачів підготовчого відділення за спеціальністю Музичне мистецтво – 2 роки, за спеціальністю Сценічне мистецтво – 7 місяців.

6.3. Денна форма навчання є основною формою здобуття певного рівня вищої освіти з відривом від виробництва. Організація освітнього процесу в університеті на денній формі навчання здійснюється згідно з стандартами вищої освіти і даним Положенням.

6.4. Заочна форма навчання є формою здобуття певного рівня вищої освіти без відриву від виробництва. Організація освітнього процесу на заочній формі навчання в університеті здійснюється згідно з стандартами вищої освіти і даним Положенням з урахуванням передбачених чинним законодавством пільг для осіб, які поєднують роботу з навчанням.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

7.1. Навчально-методичне забезпечення включає:

- стандарти вищої освіти;
- навчальні плани;
- навчальні програми з усіх нормативних і вибіркових навчальних дисциплін;
- програми навчальної, виробничої та інших видів практики;
- підручники та навчальні посібники;
- інструктивно-методичні матеріали до семінарських і практичних занять;
- індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів з навчальних дисциплін;
- контрольні завдання до семінарських і практичних занять;
- контрольні роботи з навчальних дисциплін для перевірки рівня засвоєння здобувача вищої освіти навчального матеріалу;
- методичні матеріали для студентів з питань самостійного опрацювання фахової літератури, написання курсових робіт, випускових (кваліфікаційних) робіт;
- методичні матеріали до державних екзаменів тощо.

Ректор



Т.Б. Веркіна

Погоджено:

Перший проректор



Г.А. Абаджян

Проректор з наукової роботи



І.С. Драч

Декан виконавсько-музикознавчого факультету



С.П. Турнеєв

Декан оркестрового факультету



М.В. Бевз

Декан театального факультету



Я.В. Партола

Начальник навчального відділу



Л.В. Біляєва

Голова студентської ради



Д.А. Старцев